

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte legislative

Numele inițiatorului și a autorului, precum și a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative a fost elaborat de către Ministerul Justiției, întru executarea indicației Prim-ministrului nr. 1513-471 din 19 august 2013 prin care se solicită ca în conformitate cu articolul 28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994, Hotărârea Guvernului privind modul de executare a hotărârilor Curții Constituționale nr. 1662 din 23.12.200, precum și Hotărârea Curții Constituționale nr. 18 din 4 iulie 2013 privind controlul constituționalității unor prevederi din Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 și Codul de executare nr. 443-XV din 24 decembrie 2004, în redacția Legii nr. 34 din 24 mai 2012 pentru completarea unor acte legislative, prezentarea propunerilor pentru revizuirea prevederilor articolului 98 alin. (2) lit. b¹), articolului 104¹ din Codul penal, articolului 174 alin. (3¹), și articolului 291¹ din Codul de executare.

Argumentarea necesității de reglementare

Prin Legea nr. 34 din 24 mai 2012 pentru completarea unor acte legislative au fost operate completări la Codul penal al Republicii Moldova și Codul de executare al Republicii Moldova.

În urma modificărilor operate, actele legislative în cauză au fost completate cu prevederi referitoare la castrarea chimică a persoanelor care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală care atentează la inviolabilitatea sexuală a altei persoane, inclusiv a minorilor.

Ulterior completărilor, la Curtea Constituțională a fost depusă o sesizare pentru a se efectua controlul constituționalității prevederilor articolului 98 alin. (2) lit. b¹), articolului 104¹ din Codul penal, articolului 174 alin. (3¹), și articolului 291¹ din Codul de executare privind castrarea chimică, în redacția Legii nr. 34 din 24 mai 2012 pentru completarea unor acte legislative invocând că măsura de siguranță *castrarea chimică*, în condițiile cadrului normativ în vigoare, constituie un tratament inuman și degradant, precum și o imixtiune în viața intimă, familială și privată și vine în contradicție cu prevederile articolelor 24 alin.(1) și (2), 28, și 54 alin. (2) și (3) din Constituție, 3 și 8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 7, art. 10 alin. (1) și (3) și 17 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, art. 2 din Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, precum și articolelor 1, 2 și 5 din Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei.

Prin Hotărârea nr. 18 din 4 iulie 2013 Curtea Constituțională a recunoscut neconstituționale prevederile articolului 98 alin. (2) lit. b¹), articolului 104¹ din Codul penal, articolului 174 alin. (3¹), și articolului 291¹ din Codul de executare.

În motivare, Curtea a atestat, că într-un stat de drept, sistemul legislativ trebuie să fie călăuzit de preocuparea constantă de a ocroti personalitatea umană în integralitatea ei. Asigurarea respectării demnității umane, în toate momentele procesului penal, ca și în domeniul executării sancțiunilor de drept penal, este piesa de rezistență ce nu poate lipsi nici la construcția ideii statului de drept și nici la asigurarea unei justiții penale echitabile, democratice și eficiente.

Curtea reține că, în condițiile legislației Republicii Moldova, castrarea chimică este **impusă** persoanelor care au comis infracțiuni cu caracter sexual. Astfel, articolul 104¹ din Codul penal prevede aplicarea obligatorie a castrării chimice în cazurile prevăzute în alin. (2) și la discreția instanței de judecată în cazurile prevăzute în alin.(3). În ambele cazuri tratamentul este aplicat **forțat**, adică fără **consimțământul condamnatului**. De asemenea, Codul penal nu specifică dacă în temeiul alin.(3) castrarea chimică este dispusă de instanța de judecată după **consultarea medicilor** și doar dacă aceștia recomandă aplicarea măsurii.

În acest context, Curtea a constatat că prin instituirea obligativității aplicării măsurii de siguranță *castrarea chimică*, fără consimțământul deplin și informat al persoanei, fără o evaluare medicală individuală a necesității aplicării ei, fără o monitorizare ulterioară și neînsoțită de psihoterapie, nu s-a ținut cont de garanțiile respectării demnității umane, se încalcă dreptul fundamental al persoanei la integritate fizică și psihică, garantat de articolul 24

alin. (1) și (2) din Constituție, și se aduce atingere articolului 3 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și articolelor 2 și 5 din Convenția pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și ale medicinei. Normele legale contestate contravin și articolului 54 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia exercițiul drepturilor și libertăților proclamate în articolul 24 nu poate fi supus restrîngerii.

În urma celor expuse, prin proiectul de lege au fost abrogate prevederile articolului 98 alin. (2) lit. b¹), articolului 104¹ din Codul penal, articolului 174 alin. (3¹), și articolului 291¹ din Codul de executare.

De asemenea, întru respectarea principiului echității și nevinovăției, în proiectul de lege la Art. III sunt incluse reglementări referitoare la înlăturarea aplicării măsurii de siguranță castrarea chimică

Scopul și obiectivele urmărite prin adoptarea actului normativ

Elaborarea proiectului de lege, precum și promovarea acestuia este generată de necesitatea executării prevederilor articolului 28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994, a Hotărîrii Guvernului privind modul de executare a hotărîrilor Curții Constituționale nr. 1662 din 23.12.200, precum și a Hotărîrii Curții Constituționale nr. 18 din 4 iulie 2013 privind controlul constituționalității unor prevederi din Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 și Codul de executare nr. 443-XV din 24 decembrie 2004, în redacția Legii nr. 34 din 24 mai 2012 pentru completarea unor acte legislative.

Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de față nu atrage cheltuieli financiare.

Rezultatele expertizei juridice

Proiectul este compatibil cu prevederile actelor legislative și normative care reglementează domeniul în cauză și corespunde exigențelor tehnicii legislative.

Respectarea transparenței în procesul decizional

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative a fost plasat pe pagina web a Ministerului Justiției, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Viceministru

Nicolae EȘANU